

آشنایی با مفاد و مقررات قانونی مالیات بر ارث

سازمان امور مالیاتی کشور
معاونت مالیات های مستقیم
دفتر خدمات مؤدیان
سال ۱۳۹۲

مالیات بر ارث

هرگاه در نتیجه فوت شخصی اعم از فوت واقعی یا فرضی، اموالی از متوفی باقی بماند مشمول مالیات بر ارث خواهد بود. وراثت برای استفاده از حقوق مالی و اموال باقیمانده از متوفی نظیر حقوق بازنشستگی، دیه و همچنین انجام هرگونه نقل و انتقال یا ثبت اموال و حقوق مالی و برداشت از حساب های بانکی متوفی، ملزم به ارائه گواهی حصر وراثت و گواهینامه واریز مالیات بر ارث می باشد.

طبقه بندی وراثت

• بر اساس ماده ۱۸ قانون مالیات های مستقیم (ق.م.م) وراثت به سه طبقه تقسیم می شوند:

- ۱- وراثت طبقه اول که عبارتند از: پدر، مادر، زن، شوهر، اولاد و اولاد اولاد.
- ۲- وراثت طبقه دوم که عبارتند از: اجداد، برادر، خواهر و اولاد آن ها.
- ۳- وراثت طبقه سوم که عبارتند از: عمو، عمه، دایی، خاله و اولاد آن ها.

اموال مشمول مالیات بر ارث

با توجه به ماده ۱۹ ق.م.م، اموال مشمول مالیات بر ارث عبارتند از:

- کلیه ماترک متوفی واقع در ایران یا خارج از ایران، اعم از منقول و غیرمنقول و مطالبات قابل وصول و حقوق مالی پس از کسر هزینه کفن و دفن در حدود عرف و واجبات مالی و عبادی در حدود قواعد شرعی و دیون محقق متوفی.
- * چنانچه وراثت طبقه اول جهت انجام هزینه های ضروری مراسم ترحیم نیاز به برداشت وجه نقد از حساب بانکی متوفی داشته باشند، بانک ها می توانند پس از احراز هویت کامل وراثت، حداکثر تا مبلغ ۱۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال بطور علی الحساب بدون ارائه گواهی واریز مالیات بر ارث، پرداخت نمایند.

نرخ مالیات بر ارث نسبت به سهم الارث

بر اساس ماده ۲۰ ق.م.م، نرخ مالیات بر ارث نسبت به سهم الارث وراثت به شرح زیر است:

شرح	طبقه اول	طبقه دوم	طبقه سوم
تا مبلغ ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۵٪	۱۵٪	۳۵٪
تا مبلغ ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۱۵٪	۲۵٪	۴۵٪
تا مبلغ ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۲۵٪	۳۵٪	۵۵٪
نسبت به مازاد ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۳۵٪	۴۵٪	۶۵٪

از سهم الارث هریک از وراثت طبقه اول مبلغ سی میلیون (۳۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به عنوان معافیت کسرو باقیمانده به نرخ های فوق الذکر، مشمول مالیات خواهد بود. معافیت هریک از وراثت طبقه اول که کمتر از بیست سال سن داشته یا محجور یا معلول از کارافتاده باشند، مبلغ پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است.

اموال خارج از شمول مالیات بر ارث

اموال زیر مشمول مالیات بر ارث نمی باشند:

- وجوه بازنشستگی و وظیفه و پس انداز خدمت و مزایای پایان خدمت، مطالبات مربوط به خسارت اخراج، بازخرید خدمت و مرخصی استحقاقی استفاده نشده، بیمه های اجتماعی و نیز وجوه پرداختی توسط موسسات بیمه یا بیمه گزار و یا کارفرما از قبیل بیمه عمر، خسارت فوت و دیه.
- هشتاد درصد (۸۰٪) اوراق مشارکت و سپرده های متوفی نزد بانک های ایرانی و شعب آن ها در خارج از کشور و موسسه های اعتباری غیر بانکی مجاز.
- پنجاه درصد (۵۰٪) ارزش سهام متوفی در شرکت هایی که سهام آن ها طبق قانون مربوط در بورس پذیرفته شده باشد.
- چهل درصد (۴۰٪) ارزش سهام یا سهم الشرکه متوفی در سایر شرکت ها.
- چهل درصد (۴۰٪) ارزش خالص دارایی متوفی در واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی.

وظایف وراثت

- بر اساس ماده ۲۶ ق.م.م، وراثت (منفرداً یا مجتمعاً) یا ولی یا امین یا قیم یا نماینده قانونی آن ها مکلفند ظرف شش ماه از تاریخ فوت متوفی اظهارنامه ای روی نمونه مخصوصی که از طرف سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می شود، حاوی کلیه اقلام ماترک با تعیین بهای زمان فوت و تصریح مطالبات و بدهی هایی که طبق مقررات این فصل قابل احتساب هستند را به همراه مدارک مربوط به اداره امور مالیاتی صلاحیت دار تسلیم و رسید دریافت نمایند.

* اداره امور مالیاتی صلاحیت دار، اداره کل امور مالیاتی محدوده جغرافیایی محل سکونت متوفی است و اگر متوفی در ایران، مقیم نبوده، اداره امور مالیاتی مربوط در تهران خواهد بود.

- وراثت موظفند مدارک ذیل را به همراه اظهارنامه به اداره امور مالیاتی مربوط تحویل نمایند:

- ۱- رونوشت یا تصویر گواهی شده کلیه اوراقی که نشان دهنده حق مالکیت متوفی نسبت به اموال و حقوق مالی است. مانند: سند مالکیت ملک، اتومبیل، سند مالکیت یا سند اجاره محل کسب و پروانه کسب، برگه سهام یا میزان سهم الشرکه و اسناد مربوط به وجوه نقد نزد بانک ها و موسسات اعتباری و سپرده گذاری ها و تصویر قبوض آب، گاز، برق و تلفن
- ۲- رونوشت یا تصویر گواهی شده اسناد مربوط به بدهی و مطالبات متوفی
- ۳- رونوشت یا تصویر گواهی شده وکالت نامه یا قیم نامه (در صورتی که اظهارنامه از طرف وکیل یا قیم یا ولی تسلیم شود).
- ۴- رونوشت یا تصویر گواهی شده آخرین وصیت نامه متوفی اگر وصیت نامه موجود باشد.
- ۵- گواهی فوت
- ۶- تصویر شناسنامه و کارت ملی کلیه وراثت و متوفی

• طبق ماده ۲۸ ق.م.م، مشمولین مالیات بر ارث مکلفند مالیات متعلق را بر اساس اظهارنامه تا سه ماه پس از انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه، به رسم علی الحساب پرداخت و رسید دریافت دارند.

الف) گواهینامه تسلیم اظهارنامه مالیات بر ارث: اداره امور مالیاتی مکلف است پس از تسلیم اظهارنامه از طرف وراثت یا نماینده قانونی آن ها، در صورت درخواست کتبی، ظرف یک هفته گواهینامه متضمن رونوشت مصدق ریز ماترک را که در اظهارنامه نوشته شده، صادر و به مؤدی تسلیم نماید. **این گواهی نامه منحصراً برای صدور برگ حصر وراثت معتبر است** و رسیدگی به تقاضای حصر وراثت در دادگاه ها موقوف به ارائه گواهی نامه مذکور خواهد بود.

ب) گواهینامه واریز مالیات بر ارث: طبق ماده ۳۵ قانون مالیات های مستقیم، **ثبت مال غیرمنقول به اسم وراثت یا موصی له** توسط ادارات ثبت اسناد و املاک و همچنین **ثبت تقسیم نامه یا هر نوع معامله وراثت راجع به ماترک** توسط دفاتر اسناد رسمی، تنها در صورت دریافت گواهی نامه اداره امور مالیاتی ذیربط مبنی بر عدم شمول مالیات یا پرداخت یا ترتیب دادن پرداخت یا ارائه تضمین لازم برای پرداخت مالیات متعلق، مجاز می باشد.

محاسبه مالیات بر ارث

در محاسبه مبلغ مالیات بر ارث، املاک اعم از عرصه یا اعیان، بر اساس ارزش معاملاتی ملک در زمان فوت مورد ارزیابی قرار می گیرند. سایر اموال و حقوق مالی متوفی، با توجه به ارزش آن ها در تاریخ فوت، ارزیابی می شوند.

اظهارنامه مؤدیان طبق مقررات رسیدگی و ارزش اموال به شرح ذیل تشخیص داده می شود:

الف- در صورتی که جمع ارزش اموال مشمول مالیات اظهار شده در اظهارنامه با ارزش تعیین شده همان اموال توسط اداره امور مالیاتی بیش از ۱۵٪ اختلاف نداشته باشد، اظهارنامه قطعی تلقی و مراتب، ظرف ۶ ماه به مؤدی ابلاغ می شود.

ب- در صورت اختلاف بیش از ۱۵٪ و همچنین در مواردی که وراثت یا نماینده قانونی آن ها و سایر کسانی که طبق مقررات مکلف به دادن اظهارنامه هستند، از تسلیم آن خودداری کنند یا در اظهارنامه قسمتی از اموال را ذکر ننمایند، مالیات متعلق طبق مقررات ق.م.م. تشخیص و به مؤدی ابلاغ می شود.

نکته - هر گاه وراثت ظرف یک ماه از تاریخ اخطار کتبی اداره امور مالیاتی از ارائه اموال به منظور ارزیابی خودداری نمایند اداره امور مالیاتی نسبت به تعیین بهای اموال رأساً اقدام خواهد نمود.

مراجع حل اختلاف

• در مواردی که مؤدی نسبت به برگ تشخیص مالیات ابلاغ شده، معترض باشد، می تواند ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ شخصاً یا به وسیله وکیل تام الاختیار خود به اداره امور مالیاتی مراجعه و با ارائه دلایل و اسناد و مدارک، کتباً تقاضای رسیدگی مجدد نماید.

در صورتی که مسئول مربوط دلایل و اسناد و مدارک ابرازی را برای تعدیل جمع اموال مشمول مالیات (سهم الارث مشمول مالیات) مؤثر بداند و نظر او مورد قبول مؤدی قرار گیرد، سهم الارث مشمول مالیات توسط رئیس اداره امور مالیاتی تعدیل شده و قطعی می گردد.

• هرگاه دلایل و اسناد و مدارک ابرازی در رد یا تعدیل سهم الارث مشمول مالیات مندرج در برگ تشخیص مؤثر واقع نگردد، پرونده به هیأت حل اختلاف مالیاتی ارجاع خواهد گردید و رأی هیأت با اکثریت آراء قطعی و لازم الاجرا است. مگر اینکه ظرف مدت ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ رأی از طرف مأموران مالیاتی مربوط یا مؤدی، مورد اعتراض کتبی قرار گیرد که در این صورت پرونده جهت رسیدگی به هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر محول خواهد شد.

نکته ۱: در این مرحله مؤدی مکلف است مقدار مالیات مورد قبول را در همان مهلت مقرر پرداخت و نسبت به مازاد بر آن اعتراض خود را تسلیم نماید.

نکته ۲: در صورتی که پس از قطعیت مالیات اسناد و مدارک جدیدی مربوط به بدهی یا عدم تعلق دارایی به متوفی، ارائه گردد و در محاسبه مالیات موثر باشد پرونده امر جهت صدور رأی مقتضی به هیأت حل اختلاف مالیاتی ارسال و طبق رأی هیأت، اقدام خواهد شد.

جرایم مالیاتی

ردیف	موضوع	جریمه
۱	عدم تسلیم اظهارنامه (حداکثر ۶ ماه پس از تاریخ فوت متوفی)	۱۰٪ مالیات متعلق
۲	پرداخت مالیات پس از سررسید مقرر	به ازای هر ماه ۲/۵٪ مالیات

مراحل صدور گواهی مالیات بر ارث

۱. تسلیم اظهارنامه و مدارک مربوط به اداره امور مالیاتی ذیربط
۲. درخواست کتبی مودی برای صدور گواهینامه تسلیم اظهارنامه مالیات بر ارث
۳. صدور گواهینامه تسلیم اظهارنامه مالیات بر ارث توسط اداره امور مالیاتی
۴. پرداخت علی الحساب مالیات بر ارث بر اساس جمع ارزش اموال مشمول مالیات تا ۳ ماه پس از انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه
۵. تحقیق و تنظیم گزارش و تشخیص مالیات توسط مأموران مالیاتی مربوط
۶. صدور و ابلاغ برگ تشخیص مالیات
۷. صدور و ابلاغ برگ قطعی مالیات و اقدام مودی جهت پرداخت یا ترتیب دادن پرداخت مالیات
۸. درخواست صدور گواهینامه واریز مالیات بر ارث از اداره امور مالیاتی
۹. صدور گواهینامه واریز مالیات بر ارث، توسط اداره امور مالیاتی